

KONTAKT

Ministarstvo poljoprivrede

Ulica grada Vukovara 78
10 000 Zagreb

po.hr@mps.hr

+385 1 6106 111
+385 1 6106 724

VODIČ ZA PROIZVOĐAČKE ORGANIZACIJE

Od inicijative
do tržišne
konkurentnosti

Zagreb, listopad 2020. godine

SUFINANCIRANO SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
EUROPSKI POLJOPRIVREDNI FOND ZA RURALNI RAZVOJ: EUROPA ULAŽE U RURALNA PODRUČJA
MIJERA TEHNIČKA POMOĆ

AGENCIJA ZA
PLAĆANJA U
POLJOPRIVREDI,
RURALNOM I
RURALNOM
RAZVOJU

Program
RURALNOG RAZVOJA

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

Program
RURALNOG RAZVOJA

SADRŽAJ PUBLIKACIJE ISKLJUČIVA JE ODGOVORNOST MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE
I NI NA KOJI SE NAČIN NE MOŽE SMATRATI DA ODRAŽAVA STAVOVE EUROPSKE UNIJE

Poštovani korisnici,

ovaj Vodič sadrži upute za uspostavu i rad proizvođačke organizacije, kao oblika temeljnog udruženja primarnih poljoprivrednih proizvođača, koja će se uspješno nositi sa sve zahtjevnijim prilikama na tržištu poljoprivrednih proizvoda, osiguravajući svojim članovima stabilnost i održivost poslovanja.

U prvom i drugom dijelu Vodiča pronaći ćete informacije o temeljnim načelima osnivanja i djelovanja proizvođačke organizacije te načinu priznavanja iste.

Treći dio Vodiča odnosi se na mogućnosti razvoja poslovanja proizvođačke organizacije kroz provedbu operativnih programa i/ili poslovnih planova sufinanciranih ili financiranih iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i/ili Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR).

Svrha Vodiča kao praktičnog priručnika s osnovnim informacijama je pružanje pomoći u postupku priznavanja proizvođačke organizacije kao i uspješne realizacije odabranih ciljeva proizvođačke organizacije navedenih u operativnom programu ili poslovnom planu. Nadalje, Vodič će vas usmjeriti kako uspješno koristiti dostupna financijska sredstva iz fondova Europske unije namijenjena aktivnostima koje će provoditi proizvođačka organizacija.

S poštovanjem,
Ministrica poljoprivrede

I. DIO

TEMELJNA NAČELA UDRUŽIVANJA I NAČIN PRIZNAVANJA PROIZVOĐAČKE ORGANIZACIJE

Uzimajući u obzir prosječnu veličinu i strukturu gospodarstava prema razredima korištene poljoprivredne površine i razredima ekonomske veličine gospodarstava, poljoprivredna gospodarstva u Republici Hrvatskoj mogu se okarakterizirati kao relativno mala, što značajno doprinosi manjoj konkurentnosti na tržištu, a time i slabijoj ekonomskoj održivosti poljoprivrednog gospodarstva.

Dodatno, manjoj konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje doprinose i starija životna dob nositelja poljoprivrednih gospodarstava, kao i primjena zastarjelih proizvodnih tehnologija, koja je najčešće popraćena neadekvatnom genetskom osnovom (biljnom i stočarskom) te slabo korištenje suvremenih tehnologija u proizvodnji, što rezultira nižim prinosima i slabijom produktivnosti poljoprivrednih gospodarstava, u konačnici smanjujući investicijske i razvojne potencijale gospodarstava.

Ponuda i stavljanje na tržište proizvodnje malih proizvođača (obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava), koji u brojčanom smislu dominiraju u strukturi primarne poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj, uglavnom je neorganizirana. Većina navedenih proizvođača, bez obzira na veličinu svojih proizvodnih kapaciteta, sama pregovara oko poslovnih odnosa vezanih uz prodaju vlastitih proizvoda, čime se kratki lanci opskrbe prekida u samom začetku, a utržena vrijednost proizvodnje ostaje niska. U takvim okolnostima pozicija proizvođača u lancu od proizvodnje preko otkupa do prodaje proizvoda gubi na značaju, a

primarni proizvođači postaju sve podložniji utjecaju nepovoljnih tržišnih prilika jer vrijednost proizvodnje proizašla iz takvog načina trženja i neaktivan pristup prema tržištu smanjuju fleksibilnost njihovog poslovanja i otpornost na vanjske utjecaje, čineći ih najslabijom karikom u lancu opskrbe potrošača hranom.

Stoga, udruživanje proizvođača, poglavito malih poljoprivrednih gospodarstava, koja svojim količinama i tehnologijom proizvodnje nisu konkurentna na tržištu, predstavlja razuman i racionalan pristup rješavanju problema održivosti poljoprivredne proizvodnje i ravnopravnijeg nastupa na tržištu, jamči postizanje ekonomski isplative proizvodnje pojedinog poljoprivrednog proizvođača, čemu u prilog ide i veliki broj primjera uspješnog poslovanja proizvođačkih organizacija u Europskoj uniji.

U primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji Europske unije sudjeluje oko 11 milijuna poljoprivrednika od kojih su mnogi male ekonomske snage i djeluju neovisno jedni o drugima. Kako bi se ojačala opskrba stanovništva svježim i zdravim namirnicama proizvedenim na njezinom administrativnom području, Europska unija u okviru Zajedničke poljoprivredne politike osobitu pažnju posvećuje udruženjima primarnih proizvođača odnosno proizvođačkim organizacijama. Proizvođačke organizacije će u novom programskom razdoblju zajedničke poljoprivredne politike postati nositelji intervencija čiji je cilj unapređenje poljoprivredne proizvodnje u pojedinom sektoru.

Što je proizvođačka organizacija?

Proizvođačka organizacija predstavlja temeljnu jedinicu svih drugih organizacijskih oblika udruženja proizvođača, ima potencijal predstavljati okosnicu poljoprivredne proizvodnje. Pristupom sektoru kroz sustav dobro organiziranih proizvođačkih organizacija mogu riješiti problemi održivosti proizvodnje i opskrbe, a samim time i stabilnost poslovanja svih dionika u pojedinom sektoru.

Proizvođačku organizaciju na vlastitu inicijativu osnivaju i kontroliraju primarni poljoprivredni proizvođači koji ravnopravno sudjeluju u donošenju odluka značajnih za rad i poslovanje.

Jedna od najznačajnijih djelatnosti proizvođačke organizacije jest objedinjavanje ponude i stavljanje na tržište proizvoda vlastitih članova putem računa proizvođačke organizacije.

Pravni oblici na temelju kojih se može steći status proizvođačke organizacije su zadruga ili trgovačko društvo (društvo s ograničenom odgovornošću, dioničko društvo), a proizvođačka organizacija sastoji se od minimalno sedam (7) članova proizvođača, neovisno o sektoru u kojem se traži priznavanje.

Proizvođačka organizacija sastoji se od članova proizvođača i članova neproizvođača.

ČLANOVI PROIZVOĐAČI: fizičke ili pravne osobe koje obavljaju poljoprivrednu djelatnost u sektoru u kojem proizvođačka organizacija traži priznavanje, a čija su poljoprivredna gospodarstva registrirana u Republici Hrvatskoj.

ČLANOVI NEPROIZVOĐAČI: fizičke ili pravne osobe koje ne obavljaju djelatnost proizvodnje poljoprivrednih proizvoda u sektoru u kojem proizvođačka organizacija traži priznavanje.

PRIMJER ČLANA NEPROIZVOĐAČA: proizvođač koji se bavi uzgojem žitarica smatra se članom neproizvođačem u proizvođačkoj organizaciji priznatoj u sektoru svinjetine.

NAPOMENA: Vrijednost utržive proizvodnje članova neproizvođača ne uzima se u obzir pri razmatranju ispunjenosti uvjeta za priznavanje proizvođačke organizacije.

Zajedničke aktivnosti članova i ciljevi djelovanja proizvođačke organizacije?

Prije stjecanja statusa proizvođačke organizacije, pravna osoba (zadruga ili trgovačko društvo), odnosno njezini članovi moraju **obavljati najmanje jednu od aktivnosti:**

- zajedničku preradu;
- zajedničku distribuciju, putem prodajnih platformi ili zajedničkog prijevoza;
- zajedničku organizaciju kontrole kvalitete;
- zajedničko korištenje opreme ili skladišnih prostora;
- zajedničko upravljanje otpadom izravno vezanim uz proizvodnju;
- zajedničku nabavu ulaznih sredstava;
- ostale aktivnosti povezane s ostvarenjem jednog ili više odabranih ciljeva.

Osim zajedničke aktivnosti, **proizvođačka organizacija djeluje i na postizanju jednog od** sljedećih ciljeva:

- osiguravanje da se proizvodnja planira i prilagođava potražnji, osobito što se tiče kvalitete i kvantitete;
- koncentriranje ponude i plasiranje na tržište proizvoda vlastitih članova, uključujući one putem izravnog marketinga;
- optimiziranje troškova proizvodnje i povrata ulaganja u skladu s okolišnim standardima dobrobiti životinja i stabiliziranje proizvođačkih cijena;
- razvoj inicijativa u području promidžbe i stavljanja na tržište;
- drugi ciljevi¹.

NAPOMENA: Aktivnosti članova s povezanim poduzećima člana/ova, kao ni osnivanje novih poljoprivrednih gospodarstava od strane članova proizvođača, koje se provode u svrhu ostvarivanja ili zadržavanja općih i minimalnih uvjeta za priznavanje, nisu prihvatljiva.

Svrha osnivanja i karakteristike proizvođačke organizacije

Proizvođačka organizacija osniva se na inicijativu primarnih poljoprivrednih proizvođača (proizvođača sirovine), sa svrhom objedinjavanja aktivnosti pojedinačnih poljoprivrednih proizvođača u zajedničke aktivnosti, koje imaju za cilj: planiranje proizvodnje i njeno prilagođavanje potražnji, koncentriranje ponude i stavljanje na tržište proizvoda vlastitih članova, optimiziranje troškova proizvodnje, stabiliziranje cijena proizvoda, podizanje komercijalne vrijednosti i promociju proizvoda te sprječavanje kriznih situacija i učinkovito upravljanje njima. Na taj način proizvođači jačaju svoju poziciju na tržištu, posljedično osiguravajući održivost, ekonomičnost i kontinuitet proizvodnje.

Općenito, proizvođačka organizacija kao udruženje primarnih poljoprivrednih proizvođača potiče razvoj tržišne orijentiranosti, pozicioniranja i konkurentnosti vlastitih članova.

Minimalan broj članova proizvođačke organizacije

Neovisno o sektoru, u **tablici 1.** propisan je **minimalan broj članova proizvođača** koji čine proizvođačku organizaciju, dok **maksimalan broj članova nije propisan** niti ograničen.

Tablica 1. Minimalna vrijednost utržive proizvodnje i minimalni broj članova proizvođača prema sektoru poljoprivredne proizvodnje

Sektor	Minimalna vrijednost utržive proizvodnje/HRK*	Minimalan broj članova proizvođača
lan i konoplja	3.000.000,00	7
krmno bilje	3.000.000,00	7
maslinovo ulje i masline	3.000.000,00	7
vino	3.000.000,00	7
pčelarski proizvodi	2.000.000,00	7
ovčetiina i kozletina	2.000.000,00	7
žitarice	3.000.000,00	7
meso peradi	3.000.000,00	7
drugi proizvodi**	3.000.000,00	7
živo drveće i druge biljke, lukovice, korijenje i sl., rezano cvijeće i ukrasno lišće	3.000.000,00	7
proizvodi ostalih sektora***	3.000.000,00	7
duhan	3.000.000,00	7
voće i povrće	3.000.000,00	7
jaja	2.000.000,00	7
govedina i teletina	3.000.000,00	7
šećer	3.000.000,00	7
mlijeko i mliječni proizvodi	2.000.000,00	7
prerađeni proizvodi od voća i povrća	3.000.000,00	7
svinjetina	3.000.000,00	7

* u skladu s referentnim razdobljem,

** proizvodi navedeni u dijelu XXIV. Priloga I. Uredbe (EU) br. 1308/2013,

*** svi proizvodi iz sektora navedenih u članku 1. stavku 2. Uredbe (EU) br. 1308/2013, a koji nisu navedeni u tablici

1 Ciljevi navedeni u članku 152. stavku 1. podstavku c) Uredbe (EU) br. 1308/2013

Obujam proizvodnje člana proizvođačke organizacije

Obujam proizvodnje jednog člana proizvođača u pravnoj osobi koja podnosi Zahtjev za priznavanje statusa proizvođačke organizacije (u daljnjem tekstu: Zahtjev) u ukupnom obujmu i ukupnoj vrijednosti utržive proizvodnje, **ne smije iznositi više od 50%**, kako bi donošenje odluka od strane članova te kontrola nad upravljanjem i radom proizvođačke organizacije bili demokratični i ne diskriminirajući.

Utjecaj proizvođačkih organizacija na stabilnost sektora u kojem djeluju i organizaciju tržišta

Dobro organizirano tržište poljoprivrednih proizvoda podrazumijeva stabilne tržišne prilike, uravnotežen i povoljan odnos ponude i potražnje, stabilne i odgovarajuće cijene s obzirom na troškove proizvodnje te uređene odnose između dionika u lancu opskrbe potrošača proizvodima iz svih sektora poljoprivredne proizvodnje.

Proizvođačke organizacije kao **horizontalne organizacije**, odnosno udruženja primarnih poljoprivrednih proizvođača mogu aktivno utjecati na stabilnost sektora u kojem su priznate kroz sudjelovanje u donošenju odluka pri upravljanju tržišnim prilikama.

Navedeni utjecaj postiže se povezivanjem dionika u lancu opskrbe potrošača proizvodima iz svih sektora poljoprivredne proizvodnje.

U tom smislu sustav dobro organiziranih i brojnošću članova snažnih proizvođačkih organizacija, koje na taj način postaju reprezentativne za sektore u kojima djeluju, čini temelj i okosnicu za organiziranje stabilnog tržišta, na kojemu će svi članovi, donoseći zajedničke odluke u okviru proizvođačkih organizacija imati utjecaja na tržišne prilike, osobito u razdobljima nestabilnosti i posljedičnim problemima koji iz njih

proizlaze, a s kojima se pojedinačni poljoprivredni proizvođači susreću prilikom samostalnog nastupa na tržištu.

Stoga se rješenje za dobru organiziranost tržišta nazire u **SEKTORSKOJ ORGANIZACIJI**, kao vertikalnoj organizaciji koju čine predstavnici reprezentativnog broja proizvođačkih organizacija (u sektoru u kojem djeluju) i zainteresirani predstavnici prerađivača te predstavnika trgovine.

Sektorske organizacije, u pravilu, **ne sudjeluju u proizvodnom procesu** (iako postoje iznimke u sektoru maslinovog ulja i stolnih maslina te sektoru duhana) niti formiranju cijena, već je njihova osnovna zadaća aktivno sudjelovanje u održavanju stabilnosti tržišnih prilika u određenom sektoru. Sektorske organizacije prate stanje tržišta, što podrazumijeva prikupljanje statističkih podataka u svrhu obrade i analize stanja tržišta, predlažu nacрте standardnih ugovora i promiču ugovorne odnose, istražuju potencijalna strana tržišta za izvoz i pružanje svih drugih oblika pomoći svim njihovim članovima. Zbog reprezentativnosti i sastava (proizvođači, prerađivači, trgovci) smatraju se meritornima (pregovaračka strana) za reagiranje i davanje odgovarajućih prijedloga za rješavanje problema nestabilnosti tržišta i drugih izazova u sektoru u kojemu djeluju, sa svrhom osiguravanja stabilnosti i održivosti proizvodnje i poslovanja svih dionika u lancu opskrbe potrošača. Njihova pravna forma može biti i udruga, s obzirom da uglavnom ne obavljaju gospodarsku djelatnost.

Minimalna vrijednost utržive/utržene proizvodnje i referentno razdoblje

Utrživa vrijednost proizvodnje

Vrijednost utržive proizvodnje predstavlja procijenjenu vrijednost proizvodnje svih članova proizvođača koja može biti utržena (prodana) u referentnom razdoblju.

Utržena vrijednost proizvodnje

Vrijednost utržene proizvodnje jest vrijednost koja je proizašla iz prodaje proizvoda koje su proizveli članovi proizvođači za koje je proizvođačka organizacija priznata u referentnom razdoblju.

Referentno razdoblje

Referentno razdoblje predstavlja minimalno uzastopno 12-mjesečno razdoblje za kalendarsku godinu koja prethodi godini podnošenja Zahtjeva za priznavanje proizvođačkih organizacija (u daljnjem tekstu: Zahtjev).

Pravni akt proizvođačke organizacije – statut

Ovisno o obliku registracije pravne osobe koja podnosi Zahtjev, pravni akti mogu biti: Pravila zadruge, Društveni ugovor trgovačkog društva i Statut dioničkog društva jer su pravni oblici na temelju kojih je moguće steći status proizvođačke organizacije **zadruga** i **trgovačko društvo**.

Pravni akt predstavlja najvažniji dokument kojim se reguliraju **prava i obveze članova** proizvođačke organizacije, stjecanje i prestanak članstva, zaštita prava člana, **način funkcioniranja Skupštine društva**, održavanje sjednica, način **izbora upravitelja i predstavnika nadzornog odbora** te trajanje njihova mandata, kao i obveze navedenih tijela u poslovanju proizvođačke organizacije.

Jedna od najvažnijih zadaća pravnog akta jest **definiranje** postupka **pristupanja odnosno istupanja članova, demokratičnosti i nediskriminacije prilikom glasovanja**, razrada načina funkcioniranja proizvođačke organizacije u smislu finansijskih doprinosa članova (uloga, osnivanja različitih fondova i sl.) te propisivanje kazni za kršenje statutarnih obveza.

Dodatno, pravnim aktom definira se obveza članova da pružaju informacije koje proizvođačka organizacija traži za potrebe statistike, da primjenjuju pravila koja je proizvođačka organizacija donijela u vezi s izvješćivanjem o proizvodnji, stavljanjem na tržište i zaštitom okoliša.²

NAPOMENA: Pravni akt sektorske organizacije može biti i Statut udruge obzirom da se sektorska organizacija u pravilu ne uključuje u proizvodnju, prerađivanje i trgovinu.

Upravljanje proizvođačkom organizacijom

Proizvođačkom organizacijom rukovodi i upravlja upravitelj, koji je legitimno izabran od strane svih članova proizvođačke organizacije, u skladu s pravnim aktom proizvođačke organizacije. Proizvođačka organizacija može (dodatno) zaposliti djelatnike potrebne za obavljanje poslovnih procesa (tehologe, logističare, voditelje ključnih kupaca, voditelje komunikacija i slično) za što joj na raspolaganju stoje finansijska sredstva iz fondova Europske unije.

PREPORUKA: Upravitelj/ica bi trebao/la biti osoba neovisna o članovima proizvođačke organizacije te odgovarajućeg stupnja obrazovanja i kompetencija kako bi se što uspješnije provodila poslovna politika proizvođačke organizacije koju zastupa.

² Vidi članak 153.,1. a) Uredbe (EU) br. 1308/2013

Nelojalna konkurencija

Nelojalnom konkurencijom smatraju se postupci koji člana proizvođačke organizacije stavljaju u povlašteni položaj u odnosu na proizvođačku organizaciju čiji je i sam član, a osobito kada član proizvođač svojim postupcima konkurira ili na bilo koji drugi način ugrožava poslovanje vlastite proizvođačke organizacije (nepošteno tržišno natjecanje te djelovanje koje je protivno dobrim poslovnim običajima). Kažnjavanje nelojalne konkurencije propisuje se pravnim aktom proizvođačke organizacije.

Trajanje članstva

Razdoblje trajanja članstva u proizvođačkoj organizaciji **ne smije biti kraće od jedne godine**. Način pristupanja, trajanje članstva, **prava i obveze novih članova definirane su unutar pravnog akta** proizvođačke organizacije.

Član proizvođačke organizacije koji namjerava istupiti iz proizvođačke organizacije dužan je o tome pisanim putem, najmanje šest mjeseci prije dana namjeravanog istupanja o tome obavijestiti istu, te se u šestomjesečnom razdoblju prije istupanja mora pridržavati svih obveza koje proizlaze iz članstva.

Može li član proizvođačke organizacije istovremeno biti član druge proizvođačke organizacije?

Iznimno, i u opravdanim slučajevima je moguće da proizvođač bude član dvije proizvođačke organizacije; npr. ako član proizvođač ima dvije različite proizvodne jedinice smještene na različitim, zemljopisno udaljenim područjima.

II. DIO PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA PRIZNAVANJE PROIZVOĐAČKE ORGANIZACIJE

Zahtjev se podnosi Ministarstvu poljoprivrede (elektronički, poštom ili neposredno u pisarnicu Ministarstva poljoprivrede). **Uz Zahtjev je potrebno dostaviti i potvrdu o uplati upravne pristojbe.**

Obrasci koji se dostavljaju uz Zahtjev za priznavanje proizvođačke organizacije sastavni su dio **Pravilnika o proizvođačkim organizacijama i drugim oblicima udruženja primarnih poljoprivrednih proizvođača** („Narodne novine“, broj 87/2020; u daljnjem tekstu: Pravilnik) (Prilog I.).

Pri podnošenju Zahtjeva potrebno je **ispravno popuniti sve tablice** navedene u Prilogu I.: minimalni uvjeti za priznavanje, izjava, informacije o članovima i zajednička proizvodna infrastruktura. Uz dostavljeni pravni akt popunjava se i kontrolna lista, kako bi se utvrdilo sadrži li pravni akt sve obvezne odredbe u skladu s propisima Europske unije i Pravilnikom.

Također, sastavni dio Zahtjeva čini i **Plan rada, koji je potrebno pravilno i potpuno ispuniti**. Plan rada opisuje viziju i planirane aktivnosti proizvođačke organizacije, a sadrži ciljeve proizvođačke organizacije.

Pravni akt (ovjerena preslika)

Izvadak iz Sudskog registra Trgovačkog suda ne stariji od 3 mjeseca (preslika)

Potvrda banke o žiro računu

Potpisni karton banke

Izjava osobe ovlaštene za zastupanje (potpisana i ovjerena)

Upravna pristojba

Dokaz o vrijednosti utržene proizvodnje

Dokaz o obujmu proizvodnje

Plan rada proizvođačke organizacije

DOKUMENTI POTREBNI ZA PRIZNAVANJE
PROIZVOĐAČKIH ORGANIZACIJA

Graf 1: Dokumenti koje je potrebno dostaviti Ministarstvu poljoprivrede u postupku podnošenja Zahtjeva za priznavanje proizvođačke organizacije

Postupak priznavanja proizvođačke organizacije

Graf 2. Koraci u priznavanju proizvođačke organizacije

Koristi od udruživanja u proizvođačku organizaciju

Udruživanje proizvođača u proizvođačku organizaciju donosi brojne materijalne i nematerijalne koristi svojim članovima:

Materijalne koristi za članove:

a. uštede proizašle iz provedbe zajedničkih aktivnosti u pogledu snižavanja troškova poslovanja:

- nabava repromaterijala i ambalaže,
 - transport,
 - kupnja zajedničke opreme i mehanizacije,
 - najam skladišnih prostora,
 - najam uredskih prostorija, nabava uredskog inventara,
 - financiranje profesionalnih upravitelja i drugih zaposlenih osoba,
 - financiranje usluga pravnih i poreznih stručnjaka,
 - stavljanje proizvoda na tržište (konfekcioniranje, etiketiranje, pakiranje, logistika, manipulacija, transport i sl.);
- b. korištenje operativnih fondova proizvođačke organizacije u svrhu provedbe operativnih programa radi unaprjeđenja proizvodnje,
- c. korištenje uzajamnih fondova proizvođačke organizacije u slučaju kriznih situacija i tržišnih poremećaja,
- d. prednost prilikom javljanja na natječaje za mjere Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. – 2020.

Nematerijalne koristi za članove:

- a. smanjenje administrativnog opterećenja poljoprivrednog gospodarstva;
- b. sigurnost u plasmanu proizvoda kroz pisane ugovore o količinama i cijenama;
- c. povoljniji uvjeti plasmana proizvoda za proizvođača nastale pregovaračkim procesom u pogledu cijene i količina;
- d. održivost poslovanja, osobito u uvjetima nestabilnosti tržišta;
- e. mogućnost edukacije i razmjene iskustava dobrih proizvođačkih praksi;
- f. usvajanje vještina o održivom korištenju prirodnih resursa i klimatskim promjenama.

Potpore za uspostavu i rad proizvođačke organizacije

Prepoznajući potrebu udruživanja primarnih poljoprivrednih proizvođača kao važnu stepenicu u dostizanja ciljeva Zajedničke poljoprivredne politike, Europska unija omogućila je financijsku potporu za uspostavu i rad proizvođačke organizacije kroz dva financijska instrumenta kojima se provode i ostvaruju mjere Zajedničke poljoprivredne politike.

Djelovanje i rad proizvođačke organizacije sufinancira se ili financira potporama iz **Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi** kojima se provode i ostvaruju mjere Zajedničke poljoprivredne politike (u daljnjem tekstu: ZPP) u domeni zajedničke organizacije tržišta i **Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj** kojima se provodi politika ruralnog razvoja te **sredstvima nacionalnog proračuna**.

Kontrola i praćenje rada proizvođačke organizacije

Budući da utjecaj proizvođačkih organizacija, ovisno o razini organiziranosti tržišta, može biti vrlo značajan, proizvođačke organizacije u obvezi su zadržati opće i minimalne uvjete za priznavanje tijekom rada i poslovanja. Svaka država članica Europske unije pa tako i Republika Hrvatska, u obvezi je, u skladu sa zakonodavstvom Europske unije, nadzirati i kontrolirati rad i poslovanje proizvođačke organizacije.

Ministarstvo poljoprivrede provodi postupak ispitivanja i utvrđivanja ispunjenosti općih i minimalnih uvjeta za priznavanje proizvođačke organizacije u skladu s Pravilnikom te prikuplja i druge podatke o proizvodnji, stavljanju na tržište i aktivnostima koje proizvođačka organizacija provodi u svrhu postizanja ciljeva. Dio navedenih podataka Ministarstvo poljoprivrede ima obvezu dostaviti Europskoj Komisiji.

Nakon provedenog postupka priznavanja, **inspekcijски nadzor** obavlja **Državni inspektorat Republike Hrvatske**, najmanje jednom godišnje, u svrhu kontrole uvjeta ili utvrđivanja poštivanja svih pravila o proizvođačkim organizacijama navedenih u propisima Europske unije, kao i nacionalnim propisima.

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (u daljnjem tekstu: Agencija za plaćanja) provodi administrativnu kontrolu, kontrolu na terenu te isplaćuje sredstva za proizvođačke organizacije koje su korisnici potpora.

III. DIO MOGUĆNOSTI SUFINANCIRANJA I FINANCIRANJA AKTIVNOSTI KOJE PROVODI PROIZVOĐAČKA ORGANIZACIJA

Novo programsko razdoblje

Jedna od značajki novog programskog razdoblja Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije je i promjena dosadašnjeg koncepta financiranja odnosno dodjeljivanja potpore temeljenog na dva stupa, u jedan, jednostavniji regulatorni okvir (Uredba o strateškim planovima u okviru ZPP-a), od čije se provedbe očekuje veća učinkovitost u smislu realizacije ciljeva poljoprivredne politike i unaprjeđenja poljoprivredne proizvodnje, poštujući zahtjeve održivosti proizvodnje i zaštite okoliša.

Pitanje uloge i statusa malog primarnog poljoprivrednog proizvođača (proizvođača sirovine) u lancu opskrbe potrošača hranom jedno je od važnijih pitanja zajedničke poljoprivredne politike. Pokazalo se da u lancu opskrbe potrošača hranom poljoprivrednici često imaju najmanji udjel u dodanoj vrijednosti, a najosjetljiviji su pri nastanku tržišnih nestabilnosti i neprilika. Sa svrhom unaprjeđenja pojedinog sektora poljoprivredne proizvodnje u novom programskom razdoblju ključnu će ulogu imati proizvođačke organizacije, kao nositelji sektorskih intervencija kojima će se poticati tržišna orijentiranost i konkurentnost primarnog poljoprivrednog proizvođača na tržištu te posljedično unaprjeđivati poljoprivredna proizvodnja.

Ciljane sektorske intervencije, koje provode proizvođačke organizacije, kao strukturirane i tržišno orijentirane proizvodne jedinice, podrazumijevaju provedbu aktivnosti i mjera sa svrhom ostvarivanja zadanih ciljeva proizvođačke organizacije.

Potpora za rad proizvođačke organizacije

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)

Potpora za uspostavu i rad proizvođačke organizacije važna je za izgradnju snažnijeg i otpornijeg prehrambenog sustava te za povećanje prihoda primarnih proizvođača.

Kroz potporu proizvođačkim organizacijama poljoprivrednici mogu poboljšati svoje proizvodne metode te omogućiti bolji način korištenja prirodnih, tehnoloških, digitalnih (uključujući i satelitska) rješenja koja zahtijevaju veća financijska ulaganja i resurse, ali i omogućuju i više prihode.

Proizvođačke organizacije priznate nakon 1. siječnja 2014. godine prihvatljivi su korisnici Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. godine (u daljnjem tekstu: Program). Kroz mjeru 9 „Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija“ (u daljnjem tekstu: mjera 9) iz Programa proizvođačke organizacije mogu ostvariti potporu za uspostavu i rad proizvođačke organizacije. Uvjet za dodjelu potpore je odobren poslovni plan priznate proizvođačke organizacije. Poslovni plan odobrava Ministarstvo poljoprivrede.

Visina potpore iznosi do 100.000 EUR godišnje, odnosno maksimalno 10 % vrijednosti godišnje utržene proizvodnje proizvođačke organizacije, a ne može prelaziti 100.000 EUR godišnje bez obzira na stvarni obračun moguće potpore.

Potpora se dodjeljuje na razdoblje do najviše 5 godina od dana priznavanja proizvođačke organizacije te se postupno smanjuje, na sljedeći način:

- u 1. godini 10 % od utržene proizvodnje
- u 2. godini 9 % od utržene proizvodnje
- u 3. godini 8 % od utržene proizvodnje
- u 4. godini 7 % od utržene proizvodnje
- u 5. godini 6 % od utržene proizvodnje

Natječaj za provedbu mjere 9 objavljuje Agencija za plaćanja na mrežnoj stranici www.apprrr.hr, sukladno Pravilniku o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. („Narodne novine“, br. 91/2019 i 37/2020).

Obavijest o objavi Natječaja objavljuje se na mrežnim stranicama Ministarstva poljoprivrede – <https://poljoprivreda.gov.hr>, Europskih strukturnih i investicijskih fondova – www.strukturnifondovi.hr i Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. – www.ruralnirazvoj.hr.

Potpora se odobrava proizvođačkim organizacijama s ciljem prilagodbe proizvodnje i proizvoda zahtjevima tržišta, zajedničkog plasiranja proizvoda na tržište, utvrđivanja zajedničkih pravila o podacima o proizvodnji te za druge aktivnosti koje proizvođačka organizacija može provoditi poput razvoja poslovnih i marketinških vještina te organiziranja i olakšavanja inovativnih procesa.

Za provedbu prihvatljivih aktivnosti predviđenih odobrenim poslovnim planom proizvođačke organizacije prihvatljivi su: administrativni troškovi, troškovi najma, režija i uređenja uredskog prostora, troškovi pripreme proizvoda za prodaju, objedinjavanje ponude, prodaje i opskrbu kupaca na veliko, kupnja informatičke opreme i tehnologije, trošak bruto plaća zaposlenih djelatnika

te troškovi zajedničkog plasiranja proizvoda na tržište, odnosno zajedničkog nastupa proizvođačke organizacije na tržištu.

NAPOMENA: Obveza proizvođačke organizacije je da dobivenu potporu troši namjenski, odnosno, samo za provedbu aktivnosti navedenih u poslovnom planu.

Zahtjev za potporu se podnosi putem AGRONET sustava³ kojem korisnik može pristupiti nakon upisa u Evidenciju korisnika potpora u ruralnom razvoju i ribarstvu (detajne upute za upis u predmetnu evidenciju se nalaze u *Vodiču za upis u Evidenciju korisnika potpora u ruralnom razvoju i ribarstvu* koji je dostupan na mrežnim stranicama Agencije za plaćanja). Nakon što se zahtjev za potporu u AGRONET-u popuni u skladu s pripadajućim uputama, potrebno je isprintati i ovjeriti Potvrdu o podnesenom Zahtjevu za potporu, te je poslati preporučenom poštom ili osobno predati u Agenciju za plaćanja. Podnesenim Zahtjevima za potporu se smatraju isključivo oni za koje Agencija za plaćanja zaprimi ovjerenu Potvrdu o podnesenom Zahtjevu za potporu.

Potpora se korisniku isplaćuje temeljem Zahtjeva za isplatu koji korisnik podnosi u Agenciju za plaćanja. Korisnik može podnijeti Zahtjev za isplatu u najviše pet godišnjih rata. Zahtjev za isplatu prve rate korisnik je u obvezi dostaviti Agenciji za plaćanja u roku od 30 dana nakon sklapanja ugovora o financiranju. Zahtjev za isplatu svake sljedeće rate korisnik dostavlja nakon ostvarenja planiranih aktivnosti za prethodnu poslovnu godinu za koju prilaže izvješće o provedbi aktivnosti iz odobrenog poslovnog plana zajedno s podacima o vrijednosti utržene proizvodnje za prethodnu poslovnu godinu i to u roku od tri mjeseca nakon završetka svake poslovne godine.

³ Modul "Ruralni razvoj" kartica „POTPORA“, a potom „UNESI NOVI ZAHTEJEV“ fond „EAFRD“ operacija 9.1.1.

Pri podnošenju zahtjeva za isplatu zadnje rate korisnik podnosi završno izvješće o ostvarenju ciljeva iz poslovnog plana.

Osim mjere 9, proizvođačke organizacije mogu ostvariti potporu za investicijska ulaganja u sklopu mjere 4 „Ulaganja u fizičku imovinu” (u daljnjem tekstu: mjera 4) iz Programa. Proizvođačke organizacije s većim brojem članova ostvaruju prednost pri dodjeli potpore u sklopu mjere 4 pred svim ostalim prihvatljivim korisnicima. Visina potpore u sklopu mjere 4 iznosi do nekoliko milijuna eura ovisno o sektoru ulaganja proizvođačke organizacije.

Europski fond za jamstva u poljoprivredi (EFJP)

Potpore se dodjeljuje za priznatu proizvođačku organizaciju u sektoru voća i povrća, a pravni temelj za provedbu je Nacionalna strategija za održive operativne programe proizvođačkih organizacija u sektoru voća i povrća.⁴ (dalje u tekstu: Nacionalna strategija)

Nacionalna strategija daje jasne smjernice proizvođačkoj organizaciji, upoznaje ju s mjerama i aktivnostima koje je potrebno uključiti u operativne programe, kao i elementima za praćenje i evaluaciju tih operativnih programa, a primjenjuje se na odobrene operativne programe koje provode priznate proizvođačke organizacije i njihova udruženja od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2023. godine.

Nacionalnom strategijom utvrđuju se pravila kojima se osigurava učinkovita provedba operativnih programa priznatih organizacija proizvođača i njihovih udruženja u sektoru voća i povrća, ali i osigurava financijska potpora proizvođačkim organizacijama i njihovim udruženjima za provedbu višegodišnjih operativnih programa putem operativnog fonda.

Time se, u sektoru voća i povrća, nastoje dodatno ojačati proizvođači primarnog proizvoda koji će provedbom odabranih mjera i aktivnosti doprinijeti ostvarenju ciljeva proizvođačke organizacije, kako bi sa stajališta tehnologije, investicija, istraživanja i razvoja bili konkurentniji na tržištu. U skladu s navedenim, u Nacionalnoj strategiji su definirana 3 ključna područja:

1. Tržišna orijentiranost, pozicioniranje i konkurentnost
2. Održiva proizvodnja i učinkovito upravljanje prirodnim resursima
3. Ublažavanje posljedica nepovoljnih tržišnih uvjeta i posljedica klimatskih promjena.

Operativni program proizvođačke organizacije, kao tržišno konkurentne proizvođačke jedinice, predstavlja poslovni plan u kojemu su detaljno opisane mjere i aktivnosti koje proizvođačka organizacija planira poduzeti kako bi postigla vlastite zadane ciljeve te traje tri godine.

Učinkovita provedba koncizno strukturiranih i mjerljivih operativnih programa doprinijet će ostvarivanju prioriteta i ciljeva Nacionalne strategije, a samim time i održivosti poslovanja te konkurentnosti proizvođačke organizacije i njezinih članova proizvođača.

Financiranje provedbe operativnog programa

Kako proces funkcionira u praksi?

U skladu s Nacionalnom strategijom, financijsku potporu moguće je dodjeljivati za odobrene operativne programe proizvođačkih organizacija u sektoru voća i povrća. Navedene proizvođačke organizacije osnivaju operativni fond u banci, na koji se potom deponiraju sredstva.

Operativni fond financira se iz financijskih doprinosa članova proizvođačke organizacije i financijskog doprinosa Europske unije.

Sredstva iz Operativnog fonda koriste se samo za financiranje aktivnosti koje se provode u okviru odobrenih operativnih programa.

Financijska pomoć Unije jednaka je iznosu financijskih doprinosa članova proizvođačke organizacije koja se stvarno isplaćuju i ograničena je na 50% stvarnih rashoda.

NAPOMENA: Financijska pomoć Unije ograničena je na 4,1% vrijednosti utržene proizvodnje proizvođačke organizacije u referentnom razdoblju. Međutim, taj se postotak može povećati na 4,6% isključivo za mjere za sprječavanje kriznih situacija i upravljanje njima odnosno na 4,7% u slučaju udruženja organizacije proizvođača. Na zahtjev organizacije proizvođača financijska pomoć Unije može se povećati na 60 % za operativni program ako taj program zadovoljava barem jedan od uvjeta navedenih u članku 34. stavku 3. Uredbe (EU) br. 1308/2013 ili na 100% u slučajevima navedenim u članku 34. stavku 4. Uredbe (EU) br. 1308/2013

Nacionalna financijska pomoć može se isplatiti proizvođačkim organizacijama u regijama u kojima je stupanj organizacije proizvođača znatno ispod prosjeka Europske unije. Stupanj organizacije proizvođača je ispod prosjeka Europske unije ako je prosječan stupanj organizacije bio **niži od 20%** tijekom tri godine koje prethode provedbi operativnog programa.

To znači da je vrijednost proizvodnje voća i povrća, koja je ostvarena u Republici Hrvatskoj, a koju su na tržište stavile proizvođačke organizacije, u odnosu na ukupnu vrijednost proizvodnje voća i povrća koja je proizvedena u, i stavljena na tržište Republike Hrvatske, niža od 20% tijekom tri godine koje prethode provedbi operativnog programa.

Za potrebe provedbe Nacionalne strategije Republika Hrvatska smatra se jednom proizvodnim regijom.

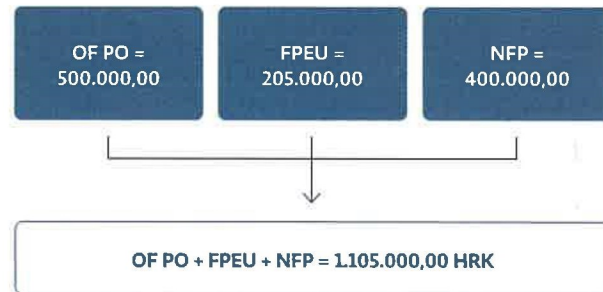
Nacionalna financijska pomoć **može iznositi najviše do 80% od ukupnih financijskih doprinosa članova proizvođačke organizacije ili same proizvođačke organizacije te do 10% vrijednosti proizvodnje proizvođačke organizacije stavljene na tržište.**

Nacionalna financijska pomoć dodatak je operativnom fondu.

⁴ U skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 1308/2013

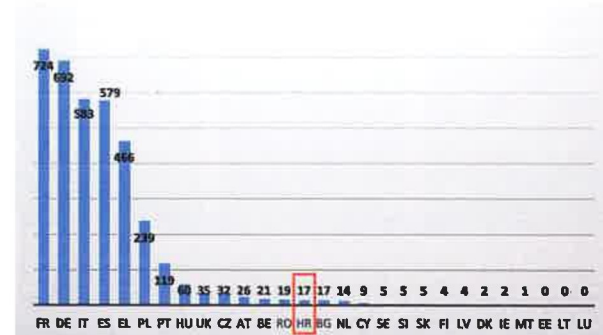
Primjer osnovnog izračuna sufinanciranja operativnog fonda

- proizvođačka organizacija podnijela je operativni program Ministarstvu poljoprivrede na odobrenje te je isti odobren;
- vrijednost utržene proizvodnje proizvođačke organizacije iznosi **5.000.000,00** kn;
- proizvođačka organizacija osnovala je operativni fond u iznosu od 500.000,00 kn;
- Financijska pomoć Europske unije iznosi **205.000,00** kn (iznos je ograničen s **4,1 %** vrijednosti utržene proizvodnje);
- Nacionalna financijska pomoć (uvjetno), iznosi **najviše 400.000,00** kn (**najviše do 80% od ukupnih financijskih doprinosa članova** proizvođačke organizacije).

Proizvođačke organizacije – statistika

Graf 3. Broj proizvođačkih organizacija u državama članicama Europske unije u 2019. godini

Izvor: Europska komisija; Obrada: MP

Graf 4. Zastupljenost proizvođačkih organizacija prema sektoru poljoprivredne proizvodnje u Europskoj uniji u 2019. godini

Izvor: Europska komisija; Obrada: MP

Izvori korisnih informacija

Uredba (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL L 347, 20.12.2013., str. 671.)

Delegirana Uredbe Komisije (EU) br. 2017/891 od 13. ožujka 2017. o dopuni Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu sektora voća i povrća te prerađevina voća i povrća i o dopuni Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu novčanih kazni koje će se primjenjivati u tim sektorima i o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 543/2011 (SL L 138, 25.05.2017.) kako je posljednji puta izmijenjena Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2018/1145 od 07. lipnja 2018. o izmjeni Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 2017/891 u pogledu proizvođačkih organizacija u sektoru voća i povrća (SL L 208, od 17. 8. 2018.)

Provedbena Uredbe Komisije (EU) 2017/892 od 13. ožujka 2017. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u sektoru voća i povrća te prerađevina voća i povrća (SL L 138, 25.5.2017.) kako je posljednji puta izmijenjena Provedbenom Uredbom Komisije (EU) 2018/1146 od 07. lipnja 2019. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2017/892 o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u sektoru voća i povrća te prerađevina voća i povrća i Uredbe (EZ) br. 606/2009 o utvrđivanju određenih detaljnih pravila za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 479/2008 o pogledu kategorije proizvoda od vinove loze, enoloških postupaka i primjenjivih ograničenja (SL L 350, 29.12.2017.)

Zakon o poljoprivredi („Narodne novine, broj 118/2018 i 42/2020)

Nacionalna strategija za održive operativne programe proizvođačkih organizacija u sektoru voća i povrća za razdoblje od 2021. do 2023.

Pravilnik o proizvođačkim organizacijama i drugim oblicima udruženja proizvođača („Narodne novine, broj 87/2020)

Pravilnik o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine, br. 91/19 i 37/20)

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020.

Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 (SL L 347, 20.12.2013., str. 487.).